

студентам. Відповідно, система підвищення кваліфікації покликана підготувати викладача до такої ситуації, забезпечити умови для підвищення конкурентоспроможності викладачів шляхом зміщення акцентів з аудиторної на наукову, популяризаційну та методичну складові їх діяльності. Це змінює стратегію роботи системи післядипломної освіти: зусилля колективу ХДАК спрямовані не стільки на функціонування системи освіти, скільки на її розвиток, що передбачає зміну ретрансляційних завдань на дослідницькі (саме такий характер мають наукові дослідження, що проводяться в ХДАК).

Список літератури

1. Емерсон Говард Т. Використання комп'ютерів для національних освітніх програм тестування: можливості і виклики / Говард Т. Емерсон // Вісник ТІМО. — 2011. — № 1. — С. 23 — 27.
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. — К.: Укрінком Інтер, 2008. — 1040 с.
3. Скрипчук Н. В. Формування професійної майстерності вчителя іноземної мови в системі післядипломної освіти України і Франції / Н. В. Скрипчук [Електронний ресурс] : сайт журналу Народна освіта. — Режим доступу : <http://www.narodnaosvita.kiev.ua/vuryску/1/statti/5skrupchuk/5skrupchuk.htm>. — назва з екрана.
4. ІІІ з'їзд освітян України і національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 — 2021 роки // Вісник ТІМО. — 2011. — № 10. — С. 2–3.
5. Шейко В. М. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина ХІХ — початок ХХІ ст.) / В. М. Шейко, Ю. П. Богущкий. — К.: Генеза, 2005. — 592 с.
6. Шейко В. М. Наукові школи культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного профілів: ознаки ідентифікації / В. М. Шейко, М. М. Каністратенко, Н. М. Кушнарєнко // Вісник ХДАК. — 2011. — Вип. 34. — С. 4 — 18.

УДК [378.096:791](477.54-25) ХДАК

З. І. АЛФЬОРОВА
Z. I. ALFIOROVA

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ФАКУЛЬТЕТУ КІНО-, ТЕЛЕМИСТЕЦТВА ХДАК

CONCEPTUAL PRINCIPLES OF THE DEVELOPMENT OF THE FACULTY OF CINEMA AND TELEVISION ARTS OF THE KHARKIV STATE ACADEMY OF CULTURE

Аналізуються концептуальні засади розвитку факультету кіно-, телемистецтва Харківської державної академії культури.

Ключові слова: факультет кіно-, телемистецтва, екранна мистецька освіта, Харківська державна академія культури, Україна.

Анализируются концептуальные основы развития факультета кино-, телеискусства Харьковской государственной академии культуры.

Ключевые слова: факультет кино-, телеискусства, экранное художественное образование, Харьковская государственная академия культуры, Украина.

The conceptual principles of the development of the Faculty of Cinema and Television Arts of the Kharkiv State Academy of Culture are analyzed.

Key words: the Faculty of Cinema and Television Arts, art education, the Kharkiv State Academy of Culture.

Мистецтво й мова творчо формують дійсність, об'єктивуючи її. У художньому творі виражається як особистість творця (навіть колективного), так і ознаки часу, в якому цей творець існує.

Ось чому двома головними аспектами майбутнього екранного мистецтва вбачаються:

- Екранний твір і його мова;
- Комунікаційне середовище, в якому розпочинає своє існування екранний твір після створення.

Актуальність дослідження концептуальних засад розвитку факультету кіно-, телемистецтва Харківської державної академії культури зумовлена наявністю певних протиріч:

– прагнення сучасного українського глядача бачити художньо якісний екранний твір у звичному для нього (глядача) комунікативному середовищі та кризовий стан вітчизняних екранних галузей;

– динамічні трансформації як морфології екранних мистецтв на сучасному етапі, так і екранної мови та певна ортодоксальність «класичної» кіноосвітньої традиції щодо цього;

– відсутність у більшості ВНЗ, які мають спеціальність «Кіно-, телемистецтво», повної «вертикальної» номенклатури освітньо-кваліфікаційних рівнів: від освітньо-кваліфікаційного рівня «молодшого спеціаліста» (5.02020301) до освітньо-кваліфікаційного рівня «магістра» кіно-, телемистецтва (8.02020301) — та «горизонтальна» номенклатура спеціалізацій, які б зважали на всі елементи сучасного екранного твору;

– трансформація сучасного комунікаційного середовища та відсутність системних досліджень щодо місця екранних творів у ньому;

– орієнтація української системи освіти на європейські засади існування та підготовка кадрів для кіно і телебачення за алгоритмами радянської системи фахової освіти;

– зміни в сучасних ринках праці мистецьких кадрів та відсутність державної програми, яка зважає на ці зміни.

Мета статті — виявити й проаналізувати концептуальні засади розвитку факультету кіно-, телемистецтва Харківської державної академії культури на 2014-2019 рр.

Завдання дослідження:

- проаналізувати соціокультурні чинники, які вплинули на формування концептуальних засад розвитку факультету кіно-, телемистецтва Харківської державної академії культури на 2014-2019 рр.;
- розглянути трансформаційні тенденції як морфології екранних мистецтв на сучасному етапі, так і екранної мови;
- виявити зміни в сучасному комунікаційному середовищі;
- проаналізувати «проблемні зони» сучасної вищої екранної освіти в Україні;
- сформулювати концептуальні засади розвитку факультету кіно-, телемистецтва Харківської державної академії культури на 2014-2019 рр.

Об'єктом дослідження є факультет кіно-, телемистецтва Харківської державної академії культури.

Предмет дослідження — концептуальні засади розвитку факультету кіно-телемистецтва Харківської державної академії культури на 2014-2019 рр.

Система вищої екранної освіти в Україні орієнтується, безумовно, на стан екранних галузей у країні. Щодо вітчизняної кіногалузі, то ринковим індикатором цього стану можуть бути показники касових зборів за рік у кінорепертуарній мережі України. Як приклад, можна навести офіційну статистику таких касових зборів найбільшої на сьогодні кінорепертуарної мережі в Україні «Мультиплекс Холдінг». Так, у 2007 р. найбільші касові збори в цій кіномережі мала картина, зроблена в Росії — «Іронія долі. Продовження» (\$ 4093580 у 2007 р.), у 2008 р. — російський фільм «Адмірал» (\$ 4057160 у 2008 р.). Російський «Тарас Бульба» посів у прокаті третє місце за касовими зборами 2009 р. (\$ 1834005 у 2009 р.). У 2010 р. жоден пострадянський фільм не зробив касу, а у 2011 р. третьою за касовими зборами була російська кінокартина «Ялинки» (\$ 1970970 у 2011 р.) Ці факти свідчать про те, що бажання американських блокбастерів українською кінопублікою є певним міфом. Українські глядачі купують квитки до кінотеатрів, щоб подивитися знайоме за культурними кодами кіно.

На жаль, українській публіці кінорепертуарний сектор екранної галузі досі не пропонує масового якісного українського кіно — ані виробленого на державні кошти, ані виробленого на кошти приватного капіталу. Це свідчить про те, що українська кіногалузь перебуває в занепаді, і не конкурує з російським (та й іншим) кіновиробництвом. За останні роки дискусії щодо цього активізувалися. Так, нещодавно, 9 квітня 2013 р., відбулася чергова пресконференція на тему «Стратегія розвитку вітчизняного кінематографа. Відновлення і популяризація національної кінокласики,

міжнародне співробітництво», яку організувало Держагентство України з питань кіно. Серед поважних учасників: голова Державного агентства з питань кіно К. Копилова, начальник Управління державного регулювання та реалізації кінопроектів Держкіно України С. Притула, заступник гендиректора Національного центру О. Довженка, член Експертної комісії з питань кінематографії І. Козленко. Певні кроки керівництва країни по активізації держсектора кіно- та телегалузі, на жаль, поки не змінюють загальної кризової ситуації в цьому секторі виробництва.

Не менш кризовий стан виявляє й українська телегалузь: стрімко скорочується держсектор українського телебачення, а кількість телеканалів не поліпшує загальної якості вітчизняного телеконтенту. Перехід «на цифру» 32 українських телеканалів виявив ще одну рису сучасного «телеландшафту»: гігантську потребу у величезних масивах якісного телеконтенту, яку вітчизняна телегалузь неспроможна задовольнити.

Таким чином, констатуємо доволі складні для екранних галузей України часи, можна визначити зміни в сучасному українському комунікаційному середовищі та розглянути трансформаційні тенденції як морфології екранних мистецтв на сучасному етапі, так і екранної мови.

На наш погляд, окрім суто економічних, правових та організаційних причин, можна назвати кілька соціокультурних причин такого кризового стану екранних галузей в Україні.

По-перше, нині Україна перебуває на перетині індустріальних і постіндустріальних процесів виробництва (де кіногалузь є індустріальним виробництвом «символічного товару», а телегалузь — постіндустріальним) екранного продукту, але на індустріальному етапі розвитку комунікаційного середовища й індустріальному ринку споживання такого товару. Ця невідповідність зумовлена вкрай недостатньою інформатизацією України (незважаючи на 32 цифрові вітчизняні телеканали). Для порівняння: у розвинених країнах Європи та США практично весь сектор виробництва й прокату «символічного» екранного продукту є постіндустріальним, цифровим.

По-друге, кількість екранних продуктів українського виробництва невелика, а якість — доволі низька. І кількість, і якість не витримують умов навіть слабкого вітчизняного ринку.

По-третє, причиною невеликої кількості якісного українського екранного продукту є невисока ефективність фахівців галузі та їх недостатній рівень кваліфікації.

По-четверте, низька ефективність фахівців галузі та їх недостатній рівень кваліфікації, що спричинені системним кризовим станом вищої екранної освіти в Україні.

По-п'яте, системний кризовий стан вищої екранної освіти в Україні зумовлений багатьма причинами, домінуючими серед яких, на нашу думку, є відсутність державного стандарту щодо пропедевтичного рівня професійної підготовки фахівця спеціальності «Кіно-, телемистецтво» та цілісної державної концепції підготовки такого фахівця.

По-шесте, важливою соціокультурною причиною кризового стану екранних галузей, є те, що практики кіно і телевиробництва не зважають на сучасні досягнення науки у сфері медіа та соціальних комунікацій. Глобальні тенденції, які характеризують соціокультурні й медіапроцеси у світі, свідчать на користь подальшої гуманітаризації життя суспільства та його медіатизації. Про це говорить і переміщення кіно- та телеконтенту в Інтернет-простір і поява в сучасному екранному творі нових елементів (нового типу монтажу й інших елементів екранної виразності). Прикладом може слугувати діяльність телекомунікаційної компанії «Воля», яка з квітня 2013 р. «запустила» нову послугу для українського споживача: «інтерактивне телебачення» у форматі Smart HD. Цей сервіс є доступним на базі будь-якого Інтернет-провайдера .

Відтак, потреба у фахівцях, які опанували медіатехнології зростатиме.

Нині факультет кіно-, телемистецтва ХДАК сьогодні — наймолодший в академії, на ньому навчаються близько 300 студентів денної та заочної форм навчання. До складу факультету входять 3 кафедри: випускова кафедра телебачення, кафедра телерепортерської майстерності, кафедра мистецтвознавства, літературознавства і мовознавства, на яких працюють досвідчені професіонали (кілька докторів мистецтвознавства, більш, аніж 15 кандидатів наук та доцентів). Усі кафедри очолюють відомі як в Україні, так і за її межами фахівці.

Принципами, за якими сформувалася концепція підготовки кадрів для сучасної медіасфери й екранних галузей у ХДАК, є:

- світоглядна культурологічна спрямованість мистецької освіти;
- національна орієнтованість та цілісність мистецької освіти;
- науковість;
- міжгалузєва інтегрованість у мистецькій освіті;
- варіативності та гнучності педагогічних технологій у мистецькій освіті.

Основним є європейський вектор розвитку підготовки кадрів для екранних галузей.

У концепцію діяльності академії з підготовки фахівців медіасфери закладена ідея поступового формування цілісного науково-навчального комплексу із спеціальностей відповідного

спрямування: «Кіно-, телемистецтва», «Медіа комунікацій», «Соціальних комунікацій» і в подальшому «Інтернет-журналістики».

Наявність такого широкого «спектра» спеціальностей, які пов'язані як із суто екранними, так і більш широкими «медіа-технологіями» в академії, нададуть змоги задовольнити потребу Сходу України у фахівцях, здатних працювати в умовах стрімкої зміни комунікаційного середовища сучасної культури та морфології майбутніх екранних творів. Перетворення ХДАК на головний науково-навчальний центр галузевого профілю України зумовлює корегування й концептуальних засад розвитку факультету кі-

но-, телемистецтва Харківської державної академії культури на 2014-2019 рр., а саме:

- формування філіалів факультету, які б мали змогу здійснювати підготовку фахівця освітньо-кваліфікаційного рівня «молодшого спеціаліста» зі спеціальності «Кіно-, телемистецтво» (5.02020301), закріплення пропедевтичного рівня професійної підготовки фахівця спеціальності «Кіно-, телемистецтво» в межах цілісної концепції;

- удосконалення підготовки фахівців від освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра (6.02020301) до освітньо-кваліфікаційного рівня «магістра» кіно-, телемистецтва (8.02020301);

- доповнення переліку спеціалізацій, які б завершили повний цикл підготовки «класичного» екранного твору (продюсерів, сценаристів, звукорежисерів) та варіативності спеціалізацій, які б передбачали виробництво посткласичного екранного твору (наприклад, спеціалізації «Режисер мультимедіа-контенту»); на цьому рівні — формування «школи» ХДАК, «школи» культурологічної та мистецької освіти;

- формування на рівні магістерської програми (8.02020301) «відкритої» когнітивної платформи науково-практичних досліджень сучасних екранних галузей і медіапростору в тісному співробітництві з аналогічними магістерськими програмами ХДАК зі спеціальностей «Медіа комунікацій», «Соціальних комунікацій»;

- відкриття аспірантури зі спеціальності «Кіно-, телемистецтво», яка б забезпечила існування факультету в межах концепції науково-навчального комплексу.

Перспективним, за умов реалізації вищезазначених концептуальних засад, є, на нашу думку, ліцензування на факультеті також спеціальності «Інтернет-журналістика», до якої долучиться існуюча на факультеті телерепортерська спеціалізація.

Підсумовуючи, можна зазначити: розуміння того, що практичні дії та теоретичне пізнання здатні подолати кризові явища в базових для факультету галузях, є, на нашу думку, певною основою для успіху. Екранне мистецтво, яке нині переживає стрімке

перетворення, є важливим елементом сучасної комунікації, суть якої в тому, що вона вимагає від кожної людини глибокого розуміння основ людського буття і віднаходження себе як особистості.

Для концептуальних засад розвитку факультету кіно-, телемистецтва Харківської державної академії культури на подальші п'ять років принципово важливим є те, що фахівці із цієї спеціальності готуються не тільки до виконання певного обсягу професійних функцій, а й до творчого пошуку нестандартних моделей організації медійного середовища та інноваційних медіа-технологій, що відповідають актуальним потребам суспільства.

Перспективи полягають у подальшому дослідженні всіх аспектів процесу ефективної підготовки кадрів для кіно- та телегалузі.

УДК [378.096:78](477.54-25)ХДАК

Т. В. БОЛЬШАКОВА
T. V. BOLSHAKOVA

ФАКУЛЬТЕТ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ХДАК: ТРАДИЦІЇ, ЗДОБУТКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

THE FACULTY OF MUSIC ART OF THE KHARKIV STATE ACADEMY OF CULTURE: TRADITIONS, ACHIEVEMENTS, PROSPECTS

Розглянуто традиції, досягнення та перспективи розвитку факультету музичного мистецтва. Визначено пріоритетні напрями його розвитку як центру вищої музичної освіти та музичної культури.

Ключові слова: факультет музичного мистецтва, музична освіта, музична культура.

Рассмотрены традиции, достижения и перспективы развития факультета музыкального искусства. Определены приоритетные направления его развития как центра высшего музыкального образования и музыкальной культуры.

Ключевые слова: факультет музыкального искусства, музыкальное образование, музыкальная культура.

Traditions, achievements and prospects of development of musical art faculty, are described. Priority directions of its development as a center of higher musical education and musical culture are certain.

Key words: musical art faculty, musical education, musical culture.

Інтенсивне повернення до традиційних соціокультурних, художньо-творчих і духовних цінностей, поширення тенденцій культурного відродження створюють умови для активного розвитку національного музичного мистецтва. Осягнення науково-творчого й методико-педагогічного досвіду, впровадження актуальних мистецьких технологій у композиторській та виконавській